

(у фонотеці збереглося чимало платівок з творами Чюрльоніса). Свого часу Анатолій Миколайович читав спецкурс про цього литовського композитора й художника студентам філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. В особистій бібліотеці А. Добрянського ми зафіксували 25 поетичних збірок різних авторів різного часу в перекладі українською та російською мовами з позначками, які свідчать про уважне прочитання й подальше цитування віршованих рядків. Українською мовою А. Добрянський переклав народну пісню «Арунеліс» в обробці Стасіса Шімкуса й зробив це майстерно. Тут відображено мовну особистість Добрянського-перекладача, що сам вирішив, які потенційні можливості української мови треба втілити в перекладі. Він зберіг жанрову особливість твору, не порушив загального змісту народної пісні, проте вдався до лексико-культурних трансформацій, які дозволили явищам іншої лінгвокультури набути форми, доступної українському читачеві.

Rimantas ŠLIUŽINSKAS

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

LIETUVIŲ IR UKRAINIEČIŲ FOLKLORINIO ROMANSO PERTEIKIMO YPATYBĖS ŠIŲ DIENŲ KARO KONTEKSTE

Lietuvoje ir gretimose slavų šalyse XX amžiaus pradžioje (o gal ir anksčiau) paplitę folkloriniai nerašytinės tradicijos romansai bei jų kilmės ir raidos niuansai yra vertinami įvairiai. XX amžiaus vidurio ir antrosios pusės laikotarpiu jie dažnu atveju buvo ignoruojami, neskatinami fiksuoti folklorinėse ekspedicijose. Motyvai – vėlyva kilmė, galimai literatūriniai, tolimi nuo vietinių folkloro tradicijų tekstai ir melodijos. Tik XXI amžiaus pradžioje buvo susivokta, jog tai yra taip pat vertinga sudėtinė etnokultūrinio paveldo dalis, verta fiksuoti, saugoti ir tyrinėti. Tiek žiaurios meilės, tiek lyrinio pobūdžio tekstų romansai tuo metu dar tebegyvavo vietinėse mūsų krašto folklorinio gyvenimo tradicijose. Juos imta skubiai užrašinėti ir publikuoti. Bene žymiausias Lietuvoje išleistas tokių romanų rinkinys – Z. Kelmickaitės parengtas dainynas „Aš iš meilės gavau džiovą“ (Vilnius: Baltos lankos, 2000). Ukrainos folkloristai taip pat skiria nemažą dėmesio ne tik senųjų autentinių apeiginių bei lyrinio pobūdžio dainų fiksavimui bei sklaidai folkloro ansamblių programose – čia intensyviai fiksuojama ir dar gyva folklorinių romanų tradicija. Su reikiamu vizualiniu bei muzikinės interpretacijos kontekstu kuriami netgi ir įtaigūs romanų video klipai. Remiantis pirmine autentinių pateikėjų informacija tokia romanų sklaidos forma yra grindžiama moksliniais faktais ir yra labai populiari ne tik

senosios kartos dainininkų, bet ir jaunimo gretose. Kuo visa tai yra ypatinga šių dienų karo kontekste – telieka intriga, kuri bus atskleista pranešimo šioje konferencijoje metu.

Наталія ШЕРТВІТЕНЄ

Голова Громади українців міста Вільнюс

АКТУАЛЬНІСТЬ ІДЕЙ МЕЛЕТІЯ СМОТРИЦЬКОГО

Мелетій Смотрицький продовжує залишатися для нас, українців, погано прочитаною і малозрозумілою фігурою. На це є різні причини. І далі чимало людей продовжують перебувати в полоні конфесійних і соціальних стереотипів в оцінці минувшини. По-перше, в його особі бачимо людину, чітко зорієнтовану на просвітницьку діяльність. Далеко не останню роль відіграло те, що він народився в Острозі, де існувала перша в Східній Європі слов'яно-греколатинська академія й була видана перша повна Біблія старослов'янською мовою, де, зрештою, існувала благодатна просвітницька атмосфера. Тому в своїх творах М. Смотрицький неодноразово акцентував увагу на необхідності відкриття шкіл, ґрунтовної освіти священнослужителів, підготовки релігійноповчальної літератури, зокрема «Катехізисів», тощо. По-друге, М. Смотрицький публічно озвучив ідею створення української національної церкви. Це мала бути незалежна (автокефальна) церква на чолі з патріархом, котра б привела до конфесійної єдності України-Русі, об'єднавши православних і прихильників унії. Ця церква, зберігаючи східнохристиянські традиції, мала б дистанціюватися від православних церков Сходу, які переживали кризу, і зблизитися з католицьким Заходом. Реально це була програма культурної інтеграції України із Західною Європою. При цьому Україна мала зберегти своє культурне обличчя. Якби проєкт Українського патріархату став реальністю, наша історія та й загалом історія Східної й Центральної Європи була б інакшою. По-третє, М. Смотрицький своєю «Граматиною...» зробив чимало для розвитку мовознавства в слов'янських народів.